* Ymchwil yn y dosbarth

YAY 2018

‘All researchers need to develop the capacity to see their topic with new and different lenses, in order to look beyond and transform their own current knowledge. Topics present themselves for research in different ways, and for all sorts of reasons. What distinguishes research from everyday interest or curiosity, however, is the opening up of familiar things to alternative ways of seeing.’

Clough and Nutbrown, 2007:49

*Gwneud yr arferol yn ‘od’

Amcanion

Ystyried rhai agweddau allweddol ar y broses ymchwil:

- mireinio cwestiynau ymchwil
- moeseg
- arsylwi
- dehongli

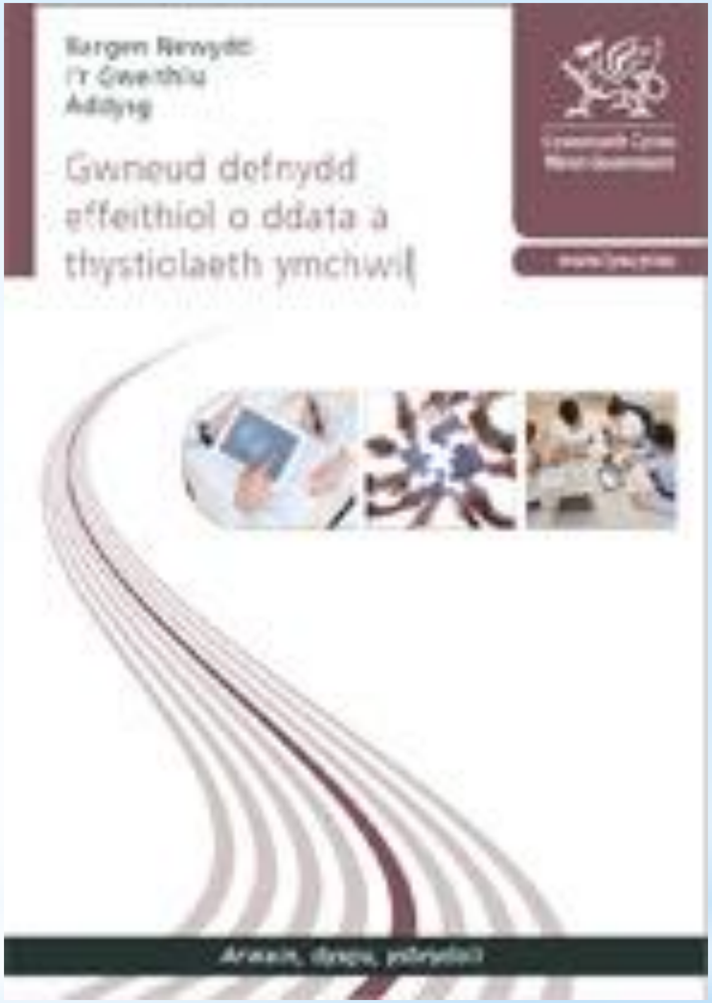

Y Broses Ymchwil

Gofynnwch gwestiwn neu ddamcaniaeth. **Beth ydych chi'n dymuno'i ddarganfod?**

Casglwch y data perthnasol er mwyn ateb y cwestiwn. **Sut byddwch chi'n cael yr ateb?**

Dadansoddwch y canfyddiadau. **Beth ydych chi wedi'i darganfod?**

Cyflwynwch ateb posibl i'r cwestiwn. **Felly beth rydych chi'n mynd i'w wneud gyda'r canfyddiadau?**

1. Cwestiynau Ymchwil

*2. Offer ymchwil

Dulliau Ymchwil

Peidiwch â phoeni am y ffaith bod rhestrau hir o ddulliau, dyluniadau ac ymagweddau ymchwil ar gael. Y peth pwysicaf yw deall yr hyn yr ydych yn ceisio'i ddarganfod a pha ddulliau yw'r rhai mwyaf priodol i'ch gwaith chi.

E.E.

- Holiaduron
- Cyfweliadau
- Arsylwadau
- Nodiadau maes
- Dadansoddiad dogfennol
- Grwpiau ffocws
- Ymchwil gweithredol
- Ymchwil dan arweiniad plant
- Adolygiadau systematig

Arsylwi - Diffiniad

Gellir arsylwi gael ei ddiffinio fel:

y broses systematig o gofnodi patrymau mewn ymddygiad ynglyn a phobl, gwrthrychau, a digwyddiadau.

Mae arsylwadau yn cyflenwi data.

*Rydym yn arsylwyr profiadol

- Rydym yn arsylwi drwy'r amser mewn bywyd bob dydd.
- Mae'r arsylwadau hyn yn ffurfio 'damcaniaethau gwerin'.ee ffenomenau ffisegol a chymdeithasol, pobl, patrymau, cymdeithasau ac ati
- Awgryma Bruner (1990) bod y rhain yn darparu system o dybiaethau a chredoau lle rydym yn gwneud synnwyr o'r byd cysylltiedig.
- Awgryma Dewey (1991) y gallai'r rhain arwain at meddwl cyson, ystrydebol - meddwl ‘diog'.
- Felly - fel ymchwilwyr mae angen i ni wella ein sgiliau arsylwi.

*Arsylwi mewn ymchwil

Heb arsylwi…

* Ni fyddai Piaget a Bruner wedi gallu ffurfio eu damcaniaethau ar ddatblygiad gwybyddol
* Ni fyddai Bowlby ac Ainsworth wedi gallu cydnabod pwysigrwydd ymlyniad dynol
* Ni fyddai Athey wedi datblygu ei syniadau ar sgema ac ati …

Diben a manteision arsylwi fel dull o gasglu data

- Mae'n rhan o rôl athro, ac mae gennych brofiad eisoes
- Gallwch weld pethau yn eu cyd-destun naturiol
- Gallwch weld pethau a all ddianc o ymwybyddiaeth ymwybodol (conscious awareness)
- Gallwch ddysgu am bethau y gall pobl fod yn amharod i siarad amdano
- Gall fod yn anamlwg (inconspicuous) ac yn rhan o drefn arferol yr ystafell ddosbarth
- Gall fod yn y lleiaf ymwthiol (intrusive) o bob dull
- Gallwch fod yn greadigol - hyblygrwydd i gael cipolwg ar realiti newydd neu ffyrdd newydd o edrych ar hen realiti

*Beth y gellir ei arsylwi?

* ymddygiad dynol a gweithredoedd corfforol
* ymddygiad geiriol
* ymddygiad mynegiannol (expressive)
* cysylltiadau gofodol (spacial) a lleoliadau
* patrymau tymhorol (temporal)
* gwrthrychau corfforol
* cofnodion llafar neu ddarluniadol

Beth y gellir ei arsylwi

*Sut allwn ni arsylwi?

* Pobl yn gwylio pobl
* Arsylwyr yn cael eu lleoli mewn archfarchnadoedd yn gwylio defnyddwyr yn dewis ciniawau wedi eu rhewi. Y diben yw i weld faint o gymhariaeth mae pobl yn ei wneud cyn prynu.

* Pobl yn gwylio ffenomenau.
* Arsylwyr yn cael eu lleoli ar groesffordd yn cyfri' traffig yn symud mewn gwahanol gyfeiriadau.

Sefyllfaoedd arsylwi

* Peiriannau yn gwylio pobl
* Camerâu fideo yn arsylwi ymddygiad, fel yn yr esiampl archfarchnad

* Peiriannau yn gwylio ffenomenau
* Peiriannau cyfri' traffig yn monitro llif y traffig.

Sefyllfaoedd arsylwi

*Mathau o arsylwi

Strwythuredig → Anstrwythuredig

Edrych am:

Weithiau mae rywbeth penodol yr ydym am arsylwi - sgiliau arwain; lefel cyfranogiad ac ati. Rydym yn defnyddio canllaw strwythuredig i arsylwi hyn, neu restr wirio.

Edrych ar:

Weithiau rydym yn awyddus i weld beth sy'n digwydd yn naturiol neu sydd yn bodoli, heb syniadau a bennwyd ymlaen llaw. Mae gennym ymagwedd penagored i arsylwi a chofnodi popeth yr ydym yn arsylwi.

Mae arsylwi yr hyn nad yw'n digwydd mor bwysig ag arsylwi beth sydd **yn** digwydd.

*Eich rôl wrth arsylwi

- Arsylwi heb fod yn gyfranogwr. Nid yw’r ymchwilydd yn rhan o'r gweithgaredd sy’n digwydd, dim ond yn arsylwi.
- Arsylwr cyfranogwr. Ymchwilydd sy’n cymryd rhan yn y gymuned, sefydliad neu gweithgaredd. Mae’r ymchwilydd yn ceisio dysgu sut yw bod yn rhan o'r gymuned, sefydliad, neu i gymryd rhan yn y gweithgaredd.
- Yn eich astudiaeth, byddwch yn arsylwr heb fod yn cyfranogi, ond byddwch yn amlwg (overt) - yn ’fly-on-the-wall'. Sut y byddwch yn delio â phlant sydd â diddordeb ynoch?

Amrywiadau mewn Ymagwedd at Arsylwi

<table>
<tr><th colspan="12">Rôl yr Arsylwr</th></tr>
<tr><td colspan="4">Arsylwi
cyfranogwr llawn</td><td colspan="4">Cyfranogiad
rhannol</td><td colspan="4">Sylwebydd ar y tu allan</td></tr>
<tr><th colspan="12">Sut mae'r Arsylwr yn cael ei bortreadu i eraill</th></tr>
<tr><td colspan="4">Mae cyfranogwyr yn gwybod
bod ersylwadau’n cael
eu gwneud a gan bwy</td><td colspan="4">Mae rhai cyfranogwyr yn
nabod yr arsylwr
ond nid pawb</td><td colspan="4">Nid yw’r cyfranogwyr
yn ymwybodol bod
arsylwadau’n cael eu
gwneud.</td></tr>
<tr><th colspan="12">Sut mae pwrpas yr arsylwi’n cael ei bortreadu i eraill</th></tr>
<tr><td colspan="3">Mae pwrpas yr
arsylwad yn cael ei
esbonio’n glir i bawb</td><td colspan="3">Mae pwrpas yr
arsylwad wedi ei
esbonio I rhai
o’r cyfranogwyr</td><td colspan="3">Nid oes esboniad
yn cael ei rhoi
i unrhyw un</td><td colspan="3">Rhoir esboniadau
ffug; cyfranogwyr
yn cael eu twyllo
ynglyn a phwrpas
yr arsylwad</td></tr>
<tr><th colspan="12">Hyd yr arsylwadau</th></tr>
<tr><td colspan="6">Mae arsylwi unigol o gyfnod
cyfyngedig (e.e. 30 munud)</td><td colspan="6">Arsylwadau lluosog; tymor hir
(e.e., misoedd neu flynyddoedd).</td></tr>
<tr><th colspan="12">Ffocws yr arsylwadau</th></tr>
<tr><td colspan="6">Ffocws cul; elfen unigol
yn cael ei arsylwi</td><td colspan="6">Ffocws eang: golwg gyfannol ar y gweithgaredd or
Ceisir arsylwi
ei holl elfennau.</td></tr>
</table>

*Meddwl yn feirniadol

Manteision Ymchwil Arsylwi

Manteision

- Mae ymchwil arsylwi yn rhoi cyfle i wylio beth mae pobl yn ei wneud mewn gwirionedd yn hytrach na dibynnu ar adroddiadau o'r hyn y maent yn dweud eu bod yn ei wneud.
- Gall y dull hwn osgoi llawer o'r ffactorau bias a achoswyd, e.e. gan y cyfwelydd mewn cyfweliad.

Anfanteision

– Dim ond ymddygiad a nodweddion personol ffisegol fel arfer sy’n gallu cael eu harchwilio. Nid yw'r ymchwilydd yn dysgu am gymhellion, agweddau, bwriadau, neu deimladau.
– Gall ymchwil arsylwi gymryd llawer o amser a gall fod yn gostus os bydd yr ymddygiad a arsylwyd yn digwydd yn anaml.
– Gall dehongli data fod yn broblem.
– Goresgyniad (invasion) posibl o breifatrwydd.

* 3 Ymddwyn yn foesegol

*Cyfrifoldebau tuag at gyfranogwyr (participants)

* Cydsyniadau gwirfoddol a hysbys (voluntary & informed)
* Anhysbysrwydd a chyfrinachedd (consent & confidentiatily)
* Cyfranogwyr = pobl â hawliau, nid gwrthrychau

Cydsyniad parhaus (on-going consent)

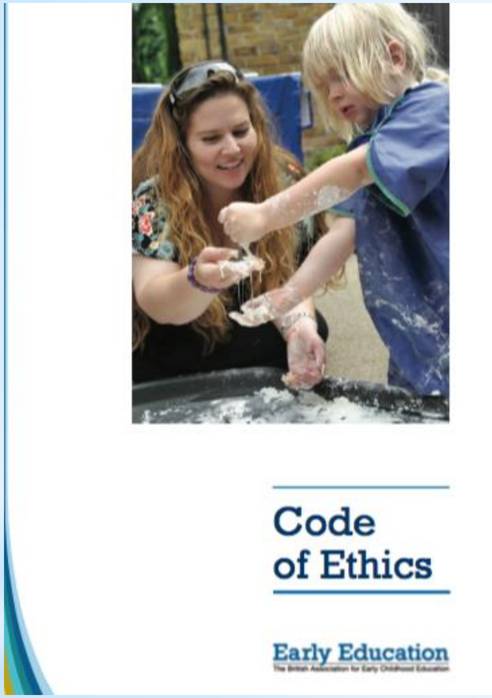

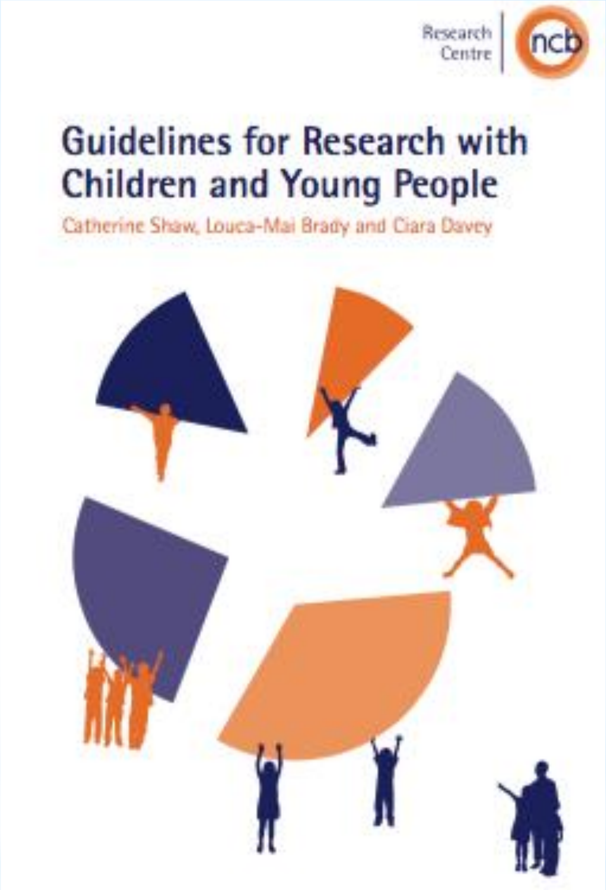

*Cyfyngiadau - yr arsylwr….

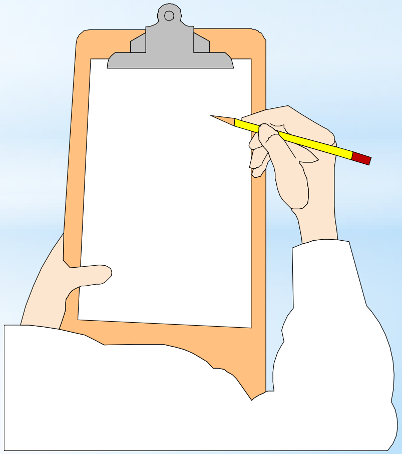

*4. Dehongli (interpretation) – a rhagfarn (bias)

*Effaith yr arsylwr

* Gall presenoldeb yr arsylwr gael effaith sylweddol ar ymddygiad y rhai sy'n cael eu harsylwi.
* Gall egluro i blentyn beth rydych yn ei wneud effeithio ar eu hymddygiad (effaith Hawthorne, Roethlisberger a Dickson, 1939 – achosodd presenoldeb y sylwebydd mwy o gynhyrchiant yng ngwaith trydanol Hawthorne, Chicago).
* Penblethau moesegol

*Bias yr arsylwr

- Gall eich agwedd tuag at rywbeth feddwl bod gyda chi ‘fias’ ynglŷn â rhywbeth rydych yn ei weld
- Emosiynau’r arsylwr
- Theorïau…..

*Bias yr arsylwr

Dissonance theory (Damcaniaeth Anghyseinedd)

Festinger's (1957) theory suggests that we have an inner drive to hold all our attitudes and beliefs in harmony and avoid disharmony.

In the case of a discrepancy between attitudes and behaviour, it is most likely that the attitude will change to accommodate the behaviour.

*Bias yr arsylwr

Congruity theory (Damcaniaeth Gytgord)

* The Congruity theory predicts that if there are two contradicting people, sets of information, or concepts on which a judgment must be made by a single observer, the observer will experience pressure to change his or her judgment on one of the sides. However, if the two sets of information are similar or congruent, then there will be no problem, and the observer will not experience pressure of any form.
* Osgood and Tannenbaum, 1955

*Bias yr arsylwr

Impression formation theory (Theori ffurfiant argraff)

* Refers to the process by which individual pieces of information about another person are integrated to form a global impression of the individual (i.e. how one person perceives another person).
* Some information is more important, and the order information is received in is important
* Ash, 1952

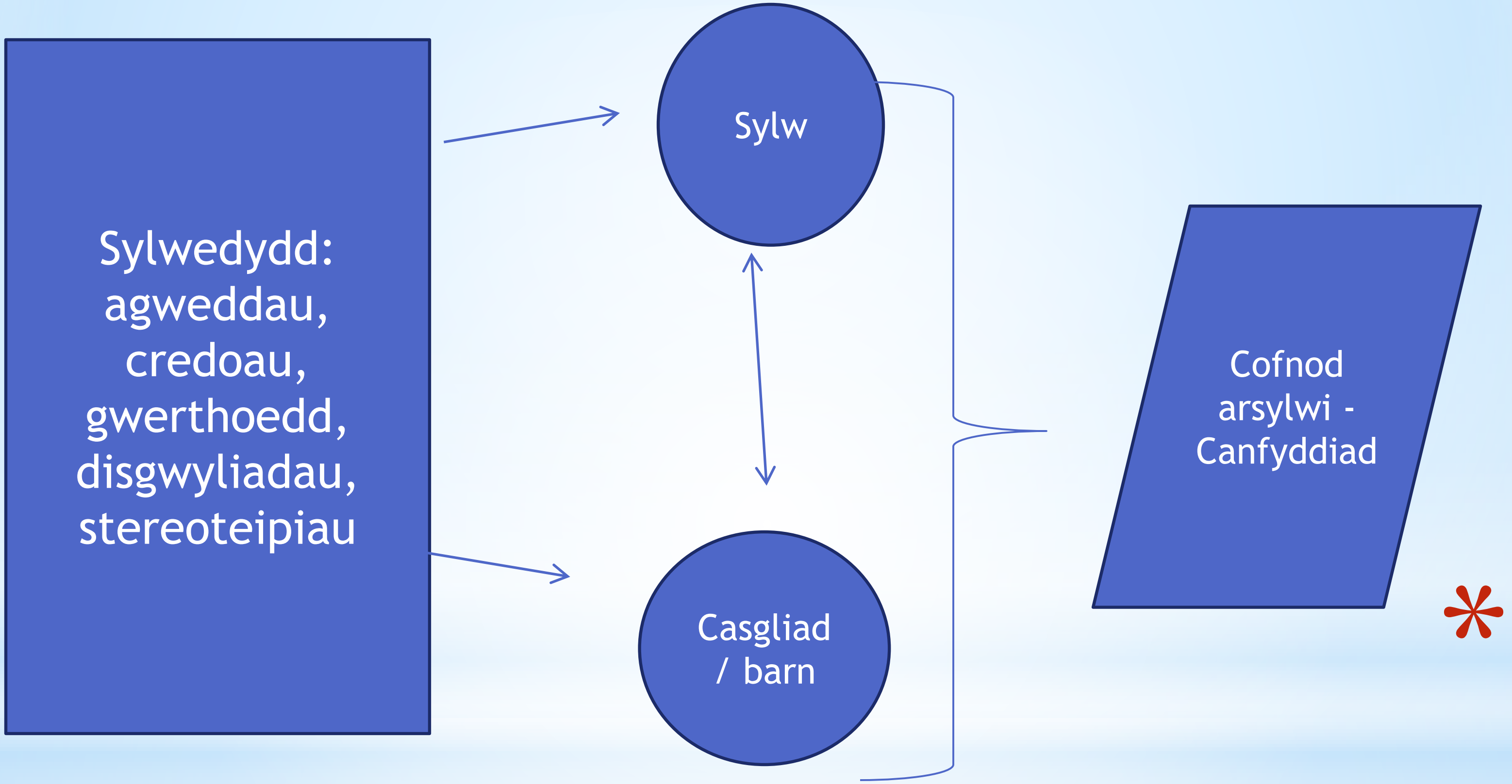

Dehongliad (Interpretation)

*Dehongliad

* dadansoddiad cychwynnol
* adlewyrchiad pellach
* holi
* themâu sy'n codi
* ystyried ac ailystyried yr ystyr
* arsylwi

*Pa mor dda ydych chi'n arsylwi?

Cymerwch 15 eiliad ac edrych ar y llun isod. Trowch i ffwrdd o’r sgrin ac ysgrifennwch bopeth rydych wedi arsylwi. Dewch yn ôl at y llun a gweld yr hyn yr ydych wedi ei golli .

*Pa mor dda ydych chi'n arsylwi?

Cymerwch 15 eiliad ac edrych ar y llun isod. Trowch i ffwrdd o’r sgrin ac ysgrifennwch bopeth rydych wedi arsylwi. Dewch yn ôl at y llun a gweld yr hyn yr ydych wedi ei golli .

*Beth nesa'?

*Camau wrth gynllunio ar gyfer arsylwi

- PWY Penderfynu pwy fydd yn cael eu harsylwi.
- PAM Sefydlu pam eu bod yn cael eu dewis
- BETH Penderfynu agweddau fydd yn cael eu harsylwi (nodweddion, priodoleddau, ymddygiadau, ac ati).
- PRYD Penderfynu pryd fydd arsylwadau yn cael eu gwneud.
- LLE Penderfynu ble bydd arsylwadau yn cael eu gwneud
- SUT Datblygu'r canllaw arsylwi
- SUT Peilota'r canllaw arsylwi
- SUT Hyfforddi'r arsylwyr a sicrhau eu bod yn ymarfer.
- NESA Cynnal yr arsylwadau
- WEDYN Dadansoddi a dehongli'r wybodaeth a gasglwyd.
- RHANNU Ysgrifennu i fyny a defnyddio eich canfyddiadau.

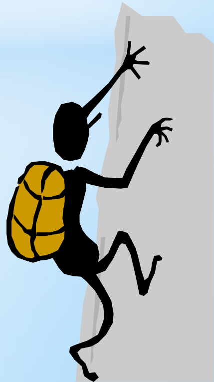

*

- I ddysgu beth i chwilio amdano
- I ddysgu sut i gofnodi arsylwadau
- I ymarfer
- Er mwyn sicrhau bod arsylwadau ar draws safleoedd yn gyson: arsylwyr yn defnyddio'r un dulliau, cyfradd (rate) pob sylw yn yr un modd

Hyfforddiant - Gall paratoi / treialu fod yn angenrheidiol

*Ystyriaethau moesegol

- Goblygiadau ar gyfer pŵer yn y lleisiau sy'n cael eu clywed (athro-disgybl)
- Sicrhau bod llais y dysgwr yn cael ei glywed, ei werthfawrogi a'i ystyried
- Cydsyniad a chaniatâd (consent/assent)
- Anhysbysrwydd, cyfrinachedd, di-ymyrraeth, gonestrwydd, parch, ymwybyddiaeth.
- Cysylltu â'r ddarlith ar foeseg

*Ystyriaethau moesegol

- Goblygiadau ar gyfer pŵer yn y lleisiau sy’n cael eu clywed (athro-disgybl)
- Sicrhau bod llais y dysgwr yn cael ei glywed, ei werthfawrogi a’i ystyried
- Cydsyniad a chaniatâd (consent/assent)
- Anhysbysrwydd, cyfrinachedd, di-ymyrraeth, gonestrwydd, parch, ymwybyddiaeth.
- Cysylltu â’r ddarlith ar foeseg

I orffen

*Y broses o ddadansoddi'r arsylwadau

* Beth yw nodau penodol yr arsylwi? (A ydynt yn rhy gul neu'n rhy eang?)
* Beth yw'r fframwaith damcaniaethol? (theoretical framework)
* Beth yw'r tystiolaeth? (Beth oedd y penderfyniadau methodolegol?)

Gwirio...

Beth yw eich barn?

Atebwch CYWIR neu ANGHYWIR i bob un o'r canlynol:

1. Mae arsylwi yn golygu "gweld" a "gwrando”;
2. Gall pobl ymddwyn yn wahanol pan fyddant yn gwybod eu bod yn cael eu harsylwi felly mae'n well peidio â dweud wrthynt;
3. Mae arsylwadau strwythuredig yn rhoi gwybodaeth fwy cywir a defnyddiol:
4. Cyn belled ag y byddwch yn ei weld, does dim ots os ydych yn cofnodi'r hyn a welsoch;
5. Chi, fel rhywun sy'n ”adnabod" y cyfranogwyr, yw’r bobl mwyaf addas i nodi’r sylwadau;
6. Mae'r un egwyddorion ynglyn a samplu mor berthnasol i arsylwi nag ydynt i fathau eraill o gasglu data.

*Mwy o wybodaeth

* Fawcett, M. (2009) *Learning Through Child Observation* London: Jessica Kingsley
* MacNaughton, G. et al. (2010) *Doing Early Childhood Research* Maidenhead: Open University Press
* Mukherji, P., Albon, D. (2015) *Research Methods in Early Childhood* London: SAGE
* Papatheodorou,T., Luff, P. (2012) *Child Observation for Learning and Research* Harlow: Pearson